

Σύντομο χρονικό της 1ης ανάβασης από το Fred Boissonnas, όπως το πήραμε από το πολύ ενδιαφέρον λεύκωμα της Πηνελόπης Ματσούκα, των εκδόσεων «ΑΝΑΒΑΣΗ», που εκδόθηκε για τα 100 χρόνια από την 1η ανάβαση στην κορυφή του ΟΛΥΜΠΟΥ, από τους: Χρήστο Κάκαλο και τους Ελβετούς Fred Boissonnas και Daniel Baud - Bovy.

“

Τέσσερις η ώρα, έγερση, ετοιμασία, ένα ποτήρι τσάι από το thepotos και δρόμο. Από πλαγιές απότομες, χορταριασμένες, όπου γαντζώνονται τα αναμαλλιασμένα πεύκα κι από χαράδρες φτάνουμε στην τελευταία πρασινάδα, στις σάρες της ράχης απ' όπου ανεβαίνουμε σε μια ψηλότερη κι από ράχη σε ράχη, φτάνουμε στη βάση των μεγάλων βράχων που είναι μουσκεμένοι από την ομίχλη.

Μια θαυμάσια θέα πριν να προχωρήσουμε προς αυτούς, η ανατολή του ήλιου κρυμμένη από μακριές λουριδες σύννεφα... Ξαναφεύγουμε εύθυμα και φτάνουμε στα πρώτα αντερίσματα της μεγάλης ανώτερης κορυφογραμμής. Δενόμαστε ο Baud-Bovy κι εγώ με το σκονιί του μουλαριού κι ακολουθούμε τον Κάκαλο που σκαρφαλώνει σαν αγριόγατος στις αποτομίες αυτές των γλιστερών βράχων που είναι σκεπασμένες με ύπουλες σάρες έτοιμες να κυλήσουν στο βάθος του χωνιού. Μια θαυμάσια κορυφή, στενή κορυφογραμμή φτιαγμένη από μεγάλους κομματιασμένους όγκους στη σειρά. Ολόγυρά μας τρομακτικά βάραθρα χάνονται στην ομίχλη που μας τυλίγει πυκνά. Κρίμα να μην μπορούμε ν' απολαύσουμε την ασύγκριτη θέα. Αλλ' επιτέλους φτάσαμε, Νάμαστε! Πάνω στην απάτητη κορυφή του Ολύμπου. Φτάσαμε, οι πρώτοι άνθρωποι αφότου φύγανε οι θεοί... Όμως τι! Τι είναι! Ω έκπληξη! Τι είναι αυτή η αποτρόπαια και φοβερή οπτασία! Η ίδια μαζί φωνή κατάπληξης μας ξεφεύγει. Ένα φύσημα του ανέμου σχίζει τον αδιάφανο πέπλο, κάνει μια τρύπα κι εκεί μπροστά μας, ένας τεράστιος μαύρος όγκος, ένας κάθετος τοίχος παρουσιάζεται ψηλότερα από μας!... Δεν είπαμε ούτε μια άσκοπη λέξη. Δεν τα βάλαμε ο ένας με τον άλλον...

Μα στην καρδιά κάθε θνητού βρίσκεται ένα κομματάκι από τη φωτιά του Προμηθέα.

- «Ε, Χρήστο δεν μας πήγες στην κορυφή!»

Ο Χρήστος κατάπληκτος δεν απαντά τίποτα.

- «Κορυφή απάνω!»

- «Απάνω» απαντά ο Χρήστος.

- Μάλιστα.

Χωρίς άλλο λόγο στρίβει αριστερά, κατεβαίνει μια χαράδρα απ' όπου φανερώνεται μια σειρά πυργίσκων, γυρνούμε τη βάση της Ταρπησίας, φτάνοντας αρκετά εύκολα τη χαράδρα της μεγάλης Κορυφής. Με την ίδια μαζί ώθηση ριχνόμαστε στην έφοδο, η μεγάλη αυτή χαράδρα με τους λείους πασπαλισμένους με άμμο βράχους, έχασε τη φοβέρα της, κρατούμε τη νίκη! Εδώ προσεκτικά, εκεί απεριόκεπτα, περπάτηκαν οι κακοτοπιές, είμαστε κοντά στο σκοπό μας, να η κορυφή του μεγάλου πύργου. Επιτέλους πατούμε την τρομερή κορυφή, την απαράβιαστη.

Ήταν 2 Αυγούστου του 1913 ώρα 10 και 25

Fred Boissonnas

”

Επιμέλεια κειμένου: **Εύα Μπάλλιου** - Φωτογραφίες: **Αρχείο Ε.Ο.Ο.Α.**

Όλυμπος 16.06.1936. Μονή Αγίου Διονυσίου. Α΄ Πανελλήνια Ορειβατική Συνάντηση. Στο κέντρο διακρίνεται ο διάδοχος Παύλος

Ο Daniel Baud-Bovy και ο Fred Boissonnas.

Εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια

Μια σειρά εκδηλώσεων έχουν προγραμματιστεί από την ΕΟΟΑ (Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας Αναρρίχησης) που θα προβάλλουν το γεγονός της συμπλήρωσης 100 ετών από την πρώτη ανάβαση στην κορυφή του. Κάποιες από τις οποίες είναι:

- Συνάντηση Ένωσης Βαλκανικών Ορειβατικών Ομοσπονδιών (Β.Μ.Ο.) 31/5-2/6/2013

- 73η Πανελλήνια Ορειβατική Συγκέντρωση στον Όλυμπο στις 20-21/7/2013
- Αναρριχτική Συνάντηση στον Όλυμπο στις 20-21/7/2013
- Δοξολογία στην Παλαιά Μονή του Αγ. Διονυσίου
- Έκδοση σειράς επετειακών γραμματούσμων από τα ΕΛ.ΤΑ
- Έκδοση επετειακού λευκώματος

Πέρασαν 13 χρόνια μετά την πρώτη ανάβαση μέχρι ο νεαρός ορειβάτης και χιονοδρόμος Κώστας Νάτσας να επιχειρήσει ξανά κάτι το λημέρο, την ανάβαση από το λούκι της Στριβάδας. Ο Νάτσας μαζί με τους Gustave Doriger και Ηρακλή Ιωαννίδη θα κάνουν την πρώτη χειμερινή ανάβαση στο Μύτικα, χρησιμοποιώντας κραμπόν, πιολέ και σχοινί.

Η δεκαετία του 50 σηματοδοτήθηκε από την αποφασιστικότητα και το πάθος του Γιώργου Μιχαηλίδη που άνοιξε πολλές αναρριχητικές διαδρομές στις κορυφές του Ολύμπου. Ανάμεσα στους μαθητές του ξεχώρισε ο Κώστας Ζολώτας, που συνέδεσε και τη ζωή του ολόκληρη με τον Όλυμπο.

«Τελειώνοντας την εκπαίδευσή μου στο Στεφάνι και την Τούμπα το 1956, ο δάσκαλός μου Γιώργος Μιχαηλίδης, μου εκμυστηρεύτηκε ότι στόχος του ήταν η δυτική ορθοπλαγιά του Μύτικα. Δεν την είχε δοκιμάσει κανείς ως τότε. Ένα χρόνο αργότερα, το 1957, βρεθήκαμε να κάνουμε μπιβουάκ λίγο κάτω από την κορφή και πριν το μεσημέρι αγκαλιαζόμαστεν ευτυχισμένοι στην κορυφή. Μαγειρεύοντας το τελευταίο κουρκούτι, καίγοντας εφημερίδες μιας και μας είχε τελειώσει το οινόπνευμα για το καμινέτο ο Γιώργος μου είπε: Κώστα, ήταν η πιο δύσκολη αναρρίχηση ως τώρα. Σε μια από τις συναντήσεις μας αργότερα, μου είπε, Κώστα, όταν συμπληρωθούν 50 χρόνια από την αναρρίχησης μας αυτή, θέλω να με

ανεβάσεις στο Μύτικα. Ο Γιώργος «έφυγε» νωρίτερα. Κράτησα όμως την υπόσχεσή μου και ανέβηκα στην επέτειο των 50 χρόνων στο Μύτικα. Δεν ήμουν μόνος, τον ένιωθα δίπλα μου.»

Κώστας Ζολώτας
οδηγός του Ολύμπου

«Ο Όλυμπος θεωρείται και αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία ως ένα από τα ιερά βουνά σύμβολα του κόσμου, αφού υπήρξε «κατοικία» των αρχαίων θεών και κέντρο της ελληνικής μυθολογίας που τόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε στη διαμόρφωση της αρχαίας ελληνικής σκέψης», όπως αναφέρει ο Νίκος Νέζης.

Ο Κώστας Ζολώτας και ο Χρήστος Κάκαλος στην τελευταία ανάβαση του μπάρμπα-Χρήστου στο Μύτικα το Σεπτέμβριο του 1972.

Χρήστος Κάκαλος

“ο κατακτητής του Ολύμπου”

Κείμενο: ΚΩΣΤΑΣ ΖΟΛΩΤΑΣ

Ο Χρήστος Κάκαλος γεννήθηκε το 1879* στο Λιτόχωρο και πέθανε το 1976. Ήταν παντρεμένος είχε τέσσερα παιδιά, το Γιώργο, το Γιάννη, την Ειρήνη και τη Μαρία.

Η σχέση μου με τον μπάρμπα Χρήστο εκτός από γειτονική -το σπίτι του παππού μου, όπου μεγάλωσα, ήταν απέναντι από το δικό του, στην αρχή του φαργα-

γιού του Ενιπέα- ήταν και οικογενειακή. Από τον παππού μου τον Μακεδονομάχο Κωνσταντίνο Σκυφαλίδα έμαθε, εκτός από την υλοτομία και το λαγούτο, τα ατέλειωτα εκείνα χειμωνιάτικα βράδια, τα μυστικά του βουνού. Ο μπάρμπα Χρήστος ήταν τακτικός επισκέπτης στο σπίτι μας. Κάθε φορά είχε και μια καινούργια ιστορία να μου διηγηθεί, ...για την καλύβα που είχε φτιάξει με τον παππού μου και με τους Ρεππαίους στη ση-

μερινή θέση «Παλιοκάλυβα», για τα τεράστια ρόμπολα που κόβανε την άνοιξη και πώς κάνανε πάνω στο χιόνι τις περίφημες «κουτσουροστράτες» για να τα μεταφέρουνε στα «Πριόνια» όπου και από το 1920 δούλευε το «Νεροπρίονο» (πριονοκορδέλα).

Το 1913 κατακτά την κορυφή. «Την ανταριασμένη εκείνη μέρα όταν βρεθήκαμε απέναντι από τον «Μύτικα» με τους Ελβετούς Baud-Bony και Boissonas, εκείνοι

ύψωσαν την σημαία τους, ο Δίας μας λυπήθηκε, τράβηξε τα σύννεφα και έτσι είδαμε πως βρισκόμασταν σε χαμηλότερη κορυφή και συνεχίσαμε το δρόμο μας...» Παρόλο που είχαν περάσει τόσα χρόνια από τότε, στα μνήμα του μπάρμπα Χρήστου όταν πάντα ζωντανή εκείνη η ανάβαση.

Μετά την κατάκτηση του «Μύτικα» και την απελευθέρωση της Μακεδονίας από τους Τούρκους, άρχισαν να έρχονται κάθε λογής επιστήμονες απ' όλα τα μέρη του κόσμου για να «εξερευνήσουν» τον Όλυμπο και ο μπάρμπα Χρήστος ήταν ο οδηγός τους σε κάθε ανάβαση. Το 1937 ονομάστηκε και επίσημα πλέον, «Οδηγός του Ολύμπου» από τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο (ΕΟΣ).

Το 1930 θεμελιώνεται το πρώτο ορειβατικό καταφύγιο στον Όλυμπο, στη θέση «Μπαλκόνι» κατόπιν υποδείξεως του μπάρμπα Χρήστου. Η επιτροπή από την Αθήνα ήθελε να κτιστεί στη θέση «Παλιοκάλυβα», αλλά ο μπάρμπα Χρήστος διαφώνησε λέγοντας «θα σας το φαν οι ρογκάδες» (οι χιονοστιβάδες). Εκτοτε δικαιώθηκε πολλές φορές για αυτή του την παρατήρηση.

Τα χρόνια περνούν και η κίνηση στον Όλυμπο αυξάνεται. Το καταφύγιο δεν μπορεί να ανταποκριθεί πλέον στις ανάγκες κι έτσι το 1959 γίνεται η πρώτη επέκταση προσθέτοντας άλλα 30 κρεβάτια. Το 1971 φτάνει και ο δασικός δρόμος στη θέση «Πριόνια». Τότε ήταν που ρώτησα τον μπάρμπα Χρήστο, μας και μειώθηκε η διαδρομή, εάν ήθελε να ξαναδεί τα παλιά του λημέρια. Εκείνος συμφώνησε και το καλοκαίρι με μία παρέα του ΕΟΣ Λιτόχωρου ανέβηκε στο καταφύγιο, όπου και έμεινε για δύο μήνες.

Τα βράδια έπαιζε το αγαπημένο του λαγούτο και τραγουδούσε ...

*«Ξύπνα γειτονοπούλα μου,
ξύπνα και μην κοιμάσαι
χρυσή κορδέλα σου φερα
να δέσεις στα μαλλιά σου,
χαρά στην ομορφιά σου.
Ήρθα και δεν μου άνοιξες
απ' τη μικρή πορτούλα...
κακιά γειτονοπούλα.*

Την μέρα έκανε μικρούς περιπάτους και μας έλεγε ιστορίες, όπως για τον Γιανκούλα ο οποίος ήταν πολύ αγαπητός στο Λιτόχωρο...«και που λες Κώστα, ένα βράδυ ήρθε ο Γιανκούλας στην καλύβα μας και πρόσφερε στον παππού μου χρήματα γιατί είχε τέσσερα κορίτσια να παντρέψει και ήθελε να τον βοηθήσει. Εκείνος όμως αρνήθηκε την προσφορά του και του είπε να τα δώσει σε κάποια άλλη οικογένεια».....

Γρήγορα ήρθε ο Σεπτέμβριος και η οικογένεια έπρεπε να κατέβει για να πάει η μεγαλύτερή μου κόρη στο σχολείο. Έτσι φύγανε όλοι μαζί. Εγώ έμεινα στο καταφύγιο ως τα τέλη Οκτωβρίου. Το χειμώνα κάθε φορά που περνούσε από το σπίτι με ρώταγε «θα με πάρεις το καλοκαίρι επάνω»; Ανυπομονούσε να ξαναβρεθεί στα αγαπημένα του μέρη.

Το καλοκαίρι ήρθε και ο μπάρμπα Χρήστος, με συνοδεία πάλι από ορειβάτες, ανέβηκε στο καταφύγιο, όπου και κάθισε πάλι πάνω από δύο μήνες. Το Σεπτέμβριο, που αραιώσε η κίνηση, τον ρώτησα εάν ήταν έτοιμος να ανέβει στην κορυφή. Μου απάντησε, «να πάμε Κώστα...» Έτσι την επόμενη ημέρα, 14 Σεπτεμβρίου του 1972, η ομάδα ξεκίνησε για την κορυφή. Την ομάδα αποτελούσαν, εκτός από τη γυναίκα μου και τις κόρες μου Χριστίνα 3, Μαρία 5 και Παρασκευή 10 χρονών, ο συγχωρημένος Λευτέρης Τυρό-

πουλος από την Αθήνα, ένα φιλικό μας ζευγάρι Γερμανών και ο Γιώργος Λάμπρου μέλος του ΕΟΣ Λιτόχωρου. Δηλαδή, ο μεγαλύτερος της παρέας ήταν 93 χρονών και η μικρότερη μόλις 3! Κάτι το ίσως μοναδικό στα Παγκόσμια ορειβατικά χρονικά. Η ομάδα άρχισε σιγά-σιγά να ανηφορίζει... Τον παππού τον ενοχλούσαν τα παπούτσια, κάτι δεν του ταιριάζε. Σε κάποια στιγμή, γυρίζει και μου λέει: «Αμ δεν φταίν' τα παπούτσια Κώστα μου, φταίν' τα πολλά τα χρόνια». Έτσι σιγά - σιγά με πολλές στάσεις και ιστορίες φτάσαμε στην κορυφή. Η χαρά όλων ήταν απεριγράπτη. Ο μπάρμπα Χρήστος άρχισε να διηγείται: «Την κορυφή «Χριστάκη» την είπαν στον αρματολό τον Χριστάκη, που τον σκότωσαν οι Τούρκοι. Σε μια σχισμή του βράχου υπάρχουν ακόμα τα κόκαλά του...» και συνέχισε λέγοντας για το «Στεφάνι», τον «Προφήτη Ηλία» και για άλλες κορυφές. Σε κάποια στιγμή μου λέει: «Άκου να σου πω, παιδί μου Κώστα, με το ένα πόδι στον τάφο είμαι...» και λίγο αργότερα «Κώστα, τα χρόνια μου και τα κότσια μου να 'χεις!» Εγώ, με την σειρά μου, του υποσχέθηκα ότι θα δημιουργήσουμε μία νέα γενιά από οδηγούς και ορειβάτες πραγματικούς αετούς. Ο μπάρμπα Χρήστος μου χάρισε το δίπλωμά του «να το έχεις για ενθύμιο».

Τον χειμώνα τον μπάρμπα Χρήστο τον έβλεπα τακτικά και πάντα τα λέγαμε. Ήταν άνοιξη του '76 και είχα κάμποσο καιρό να τον δω. Ρωτώντας τη νύφη του μαθαίνω ότι δεν είναι πολύ καλά. Κάποια μέρα με πολύ κόπο έφτασε ο μπάρμπα Χρήστος στο σπίτι μου. Δεν έβλεπε μα ούτε και άκουγε πλέον καλά και είχε και διαλειψείς. Προσπαθήσαμε να πούμε καμιά κουβέντα μα δεν μας καταλάβαινε. Σε μια στιγμή μου λέει: «'Αα εσύ είσαι Κώστα; Χαίρομαι που σε βλέπω για τελευταία φορά. Αφήνω τον Όλυμπο σε καλά χέρια... την ευχή μου να 'χεις!»

Ήταν η τελευταία έξοδος του μπάρμπα Χρήστου.

Στις 13 Απριλίου 1976 οι ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ τον πήραν στα ουράνια για να 'χει για πάντα συντροφιά τον ΜΥΤΙΚΑ και τα ΣΤΕΦΑΝΙΑ...

Μπάρμπα Χρήστο, σε ευχαριστούμε για τον δρόμο που μας άνοιξες για τις κορυφές.

** Ο μπάρμπα Χρήστος, σύμφωνα με την μαρτυρία του Αθανασίου του Καρτσιούνα, γραμματέα της τότε Κοινότητας, πριν τον πόλεμο, γεννήθηκε το 1879 και όχι το 1882.*

**Ο Χρήστος Κάκαλος
με αγριόγιδο στην πλάτη**